

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК

КАФЕДРА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

“01” 09 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЗИКА З ОСНОВАМИ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ»

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Розробник

Завідувач розробника

В.о. завідувача кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан факультету комп'ютерних наук

В.о. декана факультету економічних наук

Начальник НМВ

Лисенков Е.А.

Кондратенко Ю.П.

Смирнова С.М.

Смирнова С.М.

Бойко А.П.

Белінська С.М.

Шкірчак С.І.

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Філософія та суспільствознавство	
Галузь знань	19 «Архітектура та будівництво»	
Спеціальність	193 «Геодезія та землеустрій»	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій»	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	7	
Навчальний рік	2021-2022	
Номер семестру:	Денна форма	Заочна форма
	3	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття – самостійна робота студентів	Денна форма	Заочна форма
	15 годин	
	15 годин 60 годин	
Відсоток аудиторного навантаження	33%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	залік	

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Філософія та суспільствознавство виконують ряд надзвичайно важливих функцій в сучасному світі. Вони вважається теоретичною основою світогляду, сприяють формуванню цінностей у кожного з нас, дають духовні орієнтири та сприяють трансляції соціокультурного досвіду, накопиченого попередніми поколіннями. Окрім того, філософія та суспільствознавство є методологічною основою для інших наук, і не лише гуманітарних. Завдяки своєму дуже широкому об'єкту дослідження філософія та суспільствознавство спроможні встановлювати зв'язки між різними сферами людської діяльності та рівнями буття – між життям людини та Абсолютом, між природою та технікою, між психічним світом особистості та віртуальною реальністю. Таким чином, філософія та суспільствознавство дають уявлення про світ, як про певну цілісність. Наше знання про світ, що нас оточує, й про нас самих із фрагментарного стає цілісним, усебічним, «стереоскопічним».

Філософія та суспільствознавство вивчаються практично в усіх університетах світу. Зазвичай їх опановують студенти першого або другого років навчання. Відомому давньогрецькому філософу Діогену Синопському приписують вислів, що «філософія та медицина зробили людину найрозумнішою істотою». За висловом польського філософа та логіка ХХ століття Тадеуша Котарбінського, філософія та суспільствознавство не дають цінних результатів, але «сам процес їх вивчення дає надзвичайно цінні результати».

Метою викладання дисципліни «Філософія та суспільствознавство» є формування концептуального світогляду людини, як сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття. Велике значення приділяється проблематиці сенсоутворення, пошукам сенсу існування сучасною людиною. Особливий акцент ставиться на антропологічній та соціально-філософській проблематиці, філософських засадах людського буття, а також зв'язкам між філософією та сферою природокористування.

Дисципліна «Філософія та суспільствознавство» виконує такі **завдання**:

- формування у студентів цілісного уявлення про специфіку, об'єкт і предмет філософського знання, історію зарубіжної і вітчизняної філософії, перспективи її подальшого розвитку;
- визначення основних філософських законів, категорій та понять;
- засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, в тому числі і заснованого на усвідомленні рівних можливостей та гендерних проблем;
- ознайомлення із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм та плюралізм філософського мислення;
- створення умов для формування світоглядно-методологічної культури студентів.

Дисципліна «Філософія та суспільствознавство» органічно пов'язана з іншими курсами, які вивчаються студентами у межах нормативного циклу дисциплін, або можуть бути обрані у вибіркового циклі: «Історія та культура України», «Естетика», «Психологія» тощо.

В результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти:

мають знати:

- основні історико-філософські концепції;
- духовно-практичні засоби вирішення світоглядних та методологічних проблем в історії людства;
- основні філософські проблеми людського буття, в тому числі і гендерні;

- критерії оцінки змісту людського існування.

мають вміти:

- свідомо орієнтуватись в цінностях сучасного людства та усвідомлювати рівні можливості;
- грамотно оцінювати і аналізувати ціннісні аспекти розвитку культури сучасної цивілізації;
- працювати із філософською літературою;
- логічно та творчо мислити задля ефективного розв'язання проблем власного особистісного розвитку та власної практичної діяльності;
- обирати належні цінності та керуватися ними у власній практичній діяльності;
- користуватися критеріями істини у практичній діяльності;
- інтерпретувати історико-методологічні принципи філософського пізнання природи і суспільства та їх взаємодії;
- застосовувати загальнонаукові та конкретно наукові методи пізнання та практичної діяльності;
- застосовувати філософські знання для розуміння культурних традицій та їх впливу на розвиток природокористування, взаємодії людини з природним середовищем.

Компетентності та програмні результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК 9 Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 11 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
- ЗК 12 Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства і необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 13 Здатність зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство, а також в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 14 Визнання морально-етичних аспектів досліджень і дотримання принципів академічної доброчесності, а також професійного кодексу поведінки

Спеціальні компетентності:

- СК 02 Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.
- СК 08 Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, історико-культурних, екологічних, етичних, економічних аспектів.

Програмні результати навчання:

- РН 2 Організувати і керувати професійним розвитком осіб і груп
- РН3 Донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію.
- РН 5 Застосовувати концептуальні знання суспільних, природничих, фізико-математичних і соціально-економічних наук з урахуванням вимог професійної та цивільної безпеки, охорони праці при виконанні завдань геодезії та землеустрою

Розділ 2. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

№	Теми	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Разом
1	Філософія, її предмет і роль у суспільстві.	2	2	8	12
2	Особливості філософствування та філософського знання.	2	2	8	12
3	Основні етапи розвитку філософії.	2	2	6	10
4	Онтологія як філософське вчення про буття. Діалектика	2	2	8	12
5	Свідомість як філософська проблема. Теорія пізнання. Гендерна рівність.	2	2	8	12
6	Суспільство як предмет філософського аналізу	2	2	8	12
7	Філософська антропологія	1	1	6	8
8	Філософія культури	2	2	8	12
	Всього за курсом	15	15	60	90

Розділ 3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. План лекцій

№ лекції	Кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1	2	Філософія, її предмет і роль у суспільстві.	1) Визначення філософії. Філософія та філософствування. 2) Виникнення філософії. Об'єкт і предмет філософії. 3) Структура і дисциплінарна будова філософського знання. 4) Роль філософії в сучасному житті суспільства.
Лекція 2	2	Особливості філософствування та філософського знання	1) Філософські знання у світогляді загальних проблем буття 2) Філософствування у перспективі усвідомлення рівних можливостей 3) Дискусія на засадах філософського пізнання 4) Історичні аспекти розвитку
Лекція 3	2	Основні етапи розвитку філософії	1) Філософська думка Стародавнього Сходу (Китай, Індія). Античний тип філософствування (Стародавня Греція та Рим). 2) Середньовічна схоластика. Гуманістична

			<p>філософія Ренесансу.</p> <p>3) Філософські концепції Нового часу та XX століття.</p> <p>4) Філософська думка в Україні.</p>
Лекція 4	2	Онтологія як філософське вчення про буття. Діалектика.	<p>1) Філософське розуміння проблеми буття. Уявлення про онтологію як вчення про буття.</p> <p>2) Співвідношення категорій «буття», «субстанція», «матерія».</p> <p>3) Принципи, закони й категорії діалектики.</p>
Лекція 5	2	Свідомість як філософська проблема. Теорія пізнання. Гендерна рівність.	<p>1) Філософський зміст проблеми свідомості та шляхи її розгляду в історії філософії.</p> <p>2) Філософське визначення свідомості.</p> <p>3) Уявлення про знання і пізнання.</p> <p>4) Гносеологія.</p> <p>5) Ціннісні орієнтири у громадській свідомості</p> <p>6) Гендерна дискримінація – обмеження можливостей і прав</p>
Лекція 6	2	Суспільство як предмет філософського аналізу	<p>1) Суспільство: поняття, основні характеристики.</p> <p>2) Історичні типи суспільства. Соціальна структура суспільства.</p> <p>3) Суспільство і природа. Суспільство та техніка.</p> <p>4) Глобалізація та інформаційні технології.</p>
Лекція 7	1	Філософська антропологія	<p>1) Людина як основний предмет філософського аналізу.</p> <p>2) Основні філософсько-антропологічні проблеми: природа і сутність людини, антропогенез, сенс життя, смерть і безсмертя, спілкування і розуміння, людина і космос.</p> <p>3) Ціннісні орієнтації, свобода, відповідальність та криза особи в сучасному світі.</p> <p>4) Перспективи людини.</p>
Лекція 8	2	Філософія культури	<p>1) Культура: сутність поняття. Матеріальна та духовна культура.</p> <p>2) Основні елементи культури (цінності, норми, санкції), їх різновиди, фактори формування, взаємозв'язок.</p> <p>3) Поняття цивілізації.</p>

3.2. План практичних (семінарських) занять

№ заняття	Кількість годин	Тема семінару	Ключові питання, які розглядаються
Семінарське заняття 1	2	Предмет і коло проблем філософії	<p>1) Особливості філософського підходу до світу.</p> <p>2) Філософські категорії.</p> <p>3) Проблема світогляду.</p> <p>4) Методи та функції філософії.</p>
Семінарське заняття 2	2	Основні етапи розвитку філософії	<p>1) Філософська думка Стародавнього світу.</p> <p>2) Філософія середньовіччя та епохи Ренесансу.</p> <p>3) Криза класичної філософії в середині XIX ст. і становлення нових філософських напрямків.</p> <p>4) Філософія XX - початку XXI століть.</p>

Семінарське заняття 3	2	Онтологія як філософське вчення про буття. Діалектика	1) Онтологія як розділ філософії. 2) Філософське розуміння проблеми буття. Структура буття. 3) Матерія та її атрибути. 4) Метафізика і діалектика. Закони і категорії діалектики.
Семінарське заняття 4	2	Свідомість як філософська проблема.	1) Філософський зміст проблеми свідомості. 2) Концепції свідомості. 3) Специфіка філософського аналізу пізнання.
Семінарське заняття 5	2	Суспільство як предмет філософського аналізу	1) Філософський аналіз суспільства. Поняття соціального у філософії. 2) Суспільство як система і життєдіяльність людини. Історичні типи суспільства. 3) Соціальна структура суспільства. Теорії соціальної стратифікації та соціальної мобільності. 4) Суспільство і природа. Історичні форми взаємодії суспільства і природи.
Семінарське заняття 6	2	Гендерна рівність.	1) Врахування гендерних аспектів у формуванні особистості 2) Гендерна рівність у суспільній свідомості 3) Стан та просування рівних можливостей для жінок та чоловіків у професійній галузі
Семінарське заняття 7	2	Філософське осмислення людини	1) Людина як основний предмет філософського аналізу. Філософські аспекти антропогенезу. Проблема сутності людини. 2) Проблема антропосоціогенезу. 3) Поняття "індивід", "індивідуальність", "особистість" та їх співвідношення. Соціалізація особистості. 4) Проблема сенсу людського існування та багатоманіття способів її розв'язання.
Семінарське заняття 8	2	Філософське осмислення культури	1) Філософія культури. Історичні моделі культури. 2) Культура і цивілізація. Типи цивілізації. 3) Цінності. Аксиологічний напрям в історії філософії (друга половина XIX ст.) 4) Світ цінностей. Ієрархія цінностей людського буття.

3.3.Завдання для самостійної роботи

Аналітична робота

З метою засвоєння теоретичних основ дисципліни здобувачі вищої освіти мають виконати аналітичну роботу на одну із тем та презентувати виступ на семінарському занятті із доповіддю.

1. Філософія і наукова картина світу в XX - XXI ст.
2. Основні світоглядні орієнтації людини.
3. Гендерна рівність, як концепція досягнення рівних прав людини
4. Гендерні стереопити у сучасному суспільстві
5. Гендерні відмінності, як об'єкт дослідження.

6. Гендерна політика міжнародними зусиллями.
7. Усвідомлення рівних прав і можливостей людини
8. Особливості сучасного розуміння філософії.
9. Світогляд як спосіб орієнтації людини в світі.
10. Історичні типи світогляду.
11. Антропологізм і сцієнтизм як тенденції сучасної західної філософії.
12. Сутність феноменології як нового філософського вчення.
13. Проблема буття в античній філософії.
14. Проблема універсалій у філософії Середньовіччя.
15. Проблема субстанції у філософії Нового часу.
16. Онтологічний переворот у філософії ХХ ст.
17. Еволюція поняття «матерія» у філософії й науці.
18. Детермінізм як принцип філософського осмислення світу.
19. Синергетика: зміст і основні проблеми.
20. Субстанціональна концепція простору і часу.
21. Реляційна концепція простору і часу.
22. Пізнання як відображення і конструювання світу.
23. Роль гіпотези в пізнанні.
24. Проблема як суперечність між знанням і дійсністю.
25. Сучасні теорії істини.
26. Концепція як визначений спосіб розуміння явищ.
27. Позарациональний досвід гносеології: інтуїтивне, містичне, релігійне, екзистенційне знання.
28. Наука як дослідницька програма людства.
29. Проблема критерію істини у філософії та науці.
30. Інтуїція у процесі пізнання та творчості.
31. Проблема творчості в пізнанні.
32. Концепція і теорія як форми наукового пізнання.
33. Істина, правда, омана в пізнанні та практичному житті.
34. Пізнання як вид духовної діяльності.
35. Творчість і світогляд. Методи творчої діяльності.
36. Суспільний ідеал і проблема соціального вибору.
37. Соціальний прогрес та його рушійні сили.
38. Соціально-екологічні наслідки глобалізації.
39. Сучасні концепції суспільного поступу.
40. Діяльність як спосіб існування соціального.
41. Традиції як форми соціального відтворення.
42. Особливості соціальної структури українського суспільства.
43. Нація як соціально-культурний феномен.
44. Самовизначення нації: історія питання та сучасність.
45. Етнос і нація. Перспективи розвитку спільностей і особи.
46. Система природи і суспільства: загальне, особливе, одиничне.
47. Власність і експлуатація: сучасна філософська інтерпретація.
48. Національна самосвідомість і світогляд.
49. Специфіка формування українського менталітету.
50. Психологія і проблема людини.
51. Проблема людини в екзистенціалізмі.
52. Проблема співвідношення біологічного та соціального в людині.
53. Потреби як фактор формування особистості.
54. Взаємодія інтересів суспільства й особистості.
55. Людина — найвища цінність суспільства.
56. Соціальні норми як фактор впливу суспільства на особистість.

57. Специфіка розуміння особистості в різних типах культур.
58. Особистість та її свобода в поглядах світових релігій.
59. Проблема свободи й відповідальності особи на сучасному етапі розвитку світової цивілізації.
60. Проблеми життя та смерті наприкінці ХХ ст. і шляхи їх вирішення.
61. Образи людини та культури в історії філософської думки.
62. Сучасна філософія культури.
63. Сутність символу.
64. Символізація як процес.
65. Символ і образ.
66. О. Шпенглер про культуру та цивілізацію.

3.4. Методичне та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

1. Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер);
 2. Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;
 3. OS: Windows, Android, iOS;
 4. Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge;
 5. Програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet, ArcGis, Geodetic Information System 6, QGIS, Google Earth, Google map
 6. Система електронного навчання Moodle 3.9, в рамках якої для студентів розміщено в мережу робочу програму, силабус, опорний конспект лекції, матеріали до практичних робіт; перелік питань до заліку, завдання до контрольних робіт, ситуаційні завдання
- Філософія: Методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентів / Укл. О.В. Бороденко. – Миколаїв: Видавництво ЧНУ ім. П.Могили, 2020. – 62 с.

Розділ 4. Підсумковий контроль

4.1. Приклад тестових тестового контролю знань:

Варіант «0»

1. *Що таке філософія?*
 - a) Наука про найбільш загальні закономірності людини та світу
 - b) Теорія неможливого
 - c) Взагалі не наука
 - d) Наука про вічне
2. *Найвпливовіші філософи античності:*
 - a) Конфуцій;
 - b) Сократ;
 - c) Декарт;
 - d) Платон
3. *Філософські течії ХХ століття:*
 - a) неотомізм;
 - b) схоластика;
 - c) екзистенціалізм;
 - d) неопозитивізм
4. *Філософ, якому належить вислів «Я знаю, що нічого не знаю»:*
 - a) Гоббс;
 - b) Локк;

- c) Сократ;
- d) Платон

5. *Що таке марксизм?*

- a) Наука про найбільш загальні закономірності людини та світу
- b) Теорія революції
- c) Філософська та політична течія XIX століття
- d) Теорія змови

6. *Що таке маєвтика?*

- a) Мистецтво діалогу
- b) Методика пошуку істини
- c) Синонім філософії
- d) Напрямок в схоластиці

7. *Найвпливовіші філософи України:*

- a) Сковорода;
- b) Бердяєв;
- c) Юркевич;
- d) Вебер

4.2. Приклад контрольної роботи

Варіант «0»

1. Що вивчає філософія? (6 балів)
2. Коли і чому в філософії з'явилась проблема буття? (6 балів)

Тести

1. *Філософська антропология вивчає: (1 бал)*

- a) Людину;
- b) Природу;
- c) Буття світу;
- d) Процес пізнання

2. *Філософ, якому належить вислів «Світ ловив мене, та не спіймав»: (1 бал)*

- a) Сковорода;
- b) Вернадський;
- c) Сократ;
- d) Бруно

3. *Філософські течії середньовіччя: (1 бал)*

- a) позитивізм;
- b) схоластика;
- c) кінізм;
- d) патристика

4.3. Питання до заліку

1. Дайте характеристику основних структурних елементів світогляду.
2. Співставте основні історичні форми світогляду.
3. Проаналізуйте основні передумови виникнення філософії.
4. Охарактеризуйте об'єкт і предмет філософії.
5. Покажіть місце філософії в системі гуманітарних наук.
6. Охарактеризуйте основні функції філософії.
7. Проаналізуйте особливості основних форм буття.
8. Співставте вчення про категорії у Арістотеля, Канта та Гегеля.
9. Проаналізуйте, чому в періоди суспільної нестабільності на перший план висувається саме така функція філософії як функція інтелектуальної терапії.
10. Розкрийте зміст і методологічне значення категорій: одиничне – загальне – особливе.
11. За працею М.Бердяєва “Смисл творчості” проаналізуйте корінні відмінності між філософією та наукою.
12. Поясніть, що означає “вічність” філософських проблем і як це пов'язане з розвитком філософії.
13. Розкрийте проблему співвідношення свободи і відповідальності.
14. Дайте характеристику категорій “причина” та “наслідок” як співвідносних категорій.
15. Дайте класифікацію різних видів причин.
16. Розкрийте зміст категорії “необхідність”, проаналізувавши різні підходи до її розуміння в історії філософії.
17. Розкрийте зміст категорії “випадковість”.
18. Проаналізуйте діалектичний зв'язок категорій “можливість” та “дійсність”.
19. Охарактеризуйте зміст основних законів діалектичного розвитку буття.
20. Поясніть, як співвідносяться поняття «матерія» і «субстанція»?
21. Розкрийте основні особливості античної філософії.
22. Охарактеризуйте філософське знання епохи Середньовіччя.
23. Охарактеризуйте філософське знання епохи Відродження.
24. Дайте характеристику запропонованої Е.Фроммом класифікації екзистенціальних потреб людини. Яку з потреб Ви вважаєте для себе найважливішою?
25. Розкрийте сутність вчення Е.Фромма про типи соціального характеру.
26. Проаналізуйте основні проблеми, що складають предмет дослідження філософії екзистенціалізму.
27. Розкрийте зміст основних категорій філософії екзистенціалізму.
28. Проаналізуйте основні етапи історико-філософського процесу в Україні.
29. Дайте загальну характеристику філософії культури.
30. Розкрийте значення поняття «особистість».
31. Поясніть функції релігії в сучасному суспільстві.
32. Розкрийте роль науки в житті суспільства і людини.
33. Дайте характеристику основних принципів процесу розвитку.
34. Поясніть, в чому полягає сутність символу.
35. Поясніть, чим відрізняється символ від образу.
36. Охарактеризуйте особливості філософського знання Нового часу.
37. Охарактеризуйте особливості філософського знання ХХ століття.
38. Які проблеми переважно хвилюють сучасних філософів України та світу? Покажіть на прикладах.
39. Дайте загальну характеристику філософії постмодернізму.
40. Поясніть, в чому особливості східної філософії.
41. Проаналізуйте особливості розвитку української філософії ХХ ст.
42. Проаналізуйте, в чому цінність людського життя.

43. Назвіть джерела, провідні ідеї та напрями філософської думки Стародавньої Індії.
44. Проаналізуйте провідні ідеї та напрями філософії Стародавнього Китаю.
45. Визначте поняття античної філософії, назвіть етапи її розвитку та загальні особливості.
46. Проаналізуйте співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва.
47. Проаналізуйте взаємозв'язок філософії і міфології.
48. Проаналізуйте розвиток ідей у натурфілософських школах Стародавньої Греції.
49. Визначте поняття "Відродження" та назвіть характерні риси духовного життя цієї доби.
50. Охарактеризуйте провідні напрями ренесансного філософування: гуманістичний антропологізм, неоплатонізм, натурфілософія.
51. Охарактеризуйте основні філософські ідеї Пізнього Відродження.
52. Проаналізуйте філософію Б. Паскаля про місце і роль людини у світі та суспільні стосунки.
53. Охарактеризуйте емпіричний напрям у філософії Нового часу (Ф. Бекон).
54. Охарактеризуйте раціоналістичний напрям у філософії Нового часу (Р. Декарт).
55. Проаналізуйте філософські погляди Дж. Локка.
56. Визначте основні ознаки та особливості Німецької класичної філософії як особливого етапу розвитку новоєвропейської філософії.
57. Проаналізуйте основні ідеї І. Канта.
58. Проаналізуйте філософію Г. Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії.
59. Поясніть сутність філософії екзистенціалізму (Ж. П. Сартр, А. Камю).
60. Проаналізуйте релігійну філософію ХХ ст.

4.4. Зразок «нульового» варіанту залікового білету

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет ім. П.Могили

Рівень вищої освіти – бакалавр

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Семестр: 7

Навчальна дисципліна: **Філософія та суспільствознавство**

Варіант №0

1. Дайте характеристику основних структурних елементів світогляду (7 балів).
2. Проаналізуйте основні ідеї І. Канта (7 балів).
3. Охарактеризуйте головну функцію студентоцентричного світогляду (8 балів)
4. Парменідове розуміння буття (8 балів)

Затверджено на засіданні кафедри соціології.

Протокол № ___ від «___» 20__ року.

Завідувач кафедри
Екзаменатор

І. А. Мейжис
О. В. Бороденко

Розділ 5. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

5.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на заліку згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни застосовується наступна система оцінювання роботи студентів:

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів
1.	Опитування та виступи на групових заняттях	35
2.	Контрольна робота	15
3.	Аналітична робота	20
4.	Залік	30
	Всього	100

5.2. Критерії оцінювання

1) **Опитування на групових заняттях** – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Критерії оцінювання опитування на групових заняттях:

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє знаннями й уміннями згідно навчальної програми;
- грамотно використовує необхідні для відповіді факти, джерела, посилання;
- висловлює особисту думку, власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена, структурована;
- мова грамотна.

Оцінка 4 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- наявні незначні помилки при використанні визначених програмою знань і умінь;
- добираючи джерела, цитати, студент припускається незначних помилок;
- студент висловлює власне судження, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова достатньо грамотна.

Оцінка 2-3 бали ставиться в такому випадку:

- студент демонструє фрагментарні, поверхневі знання;
- відповідь недостатньо логічна;
- аргументація слабка або майже відсутня;
- існують суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена, з великою кількістю помилок.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними уміннями та навичками;
- студент не знає більшої частини матеріалу.

2) Аналітична робота виконується індивідуально та самостійно відповідно до визначених визначеної тематики на основі опрацювання літературних та інтернет джерел.

Вона сприяє поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використовувати знання для вирішення практичних життєвих ситуацій.

Критерії оцінювання аналітичної роботи:

16-20 балів:

1. Автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно її вирішення;

2. Проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежено системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням філософських та спеціальних термінів, що мають відношення до теми аналітичної роботи;

3. Надано аргументацію власної думки з опорою на історико-філософську традицію в контексті проблематики аналітичної роботи;

4. Аналітична робота містить відповіді на всі питання заявленого плану або за відсутності плану повно розкриває заявлену тему.

11-15 балів:

1. Представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми;

2. Тема розкрита з конкретним використанням історико-філософських та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються);

3. Надано аргументацію власної думки з опорою на факти розвитку філософських уявлень з проблематики аналітичної роботи;

4. Аналітична робота не містить відповіді на одне з питань плану або заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовано деякі суттєві характеристики предмету розгляду.

6-10 балів:

1. Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми;

2. Проблема розкрита при формальному використанні історико-філософських та спеціальних термінів;

3. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти розвитку філософських уявлень з проблематики реферату без теоретичного обґрунтування;

4. Аналітична робота не містить відповіді на два питання плану або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

3-5 балів:

1. Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми;

2. Проблема розкрита на буденному (а не теоретичному) рівні;

3. Аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми;

4. Опущено аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

0-2 бали:

1. Аналітична робота не містить історико-філософського аналізу;

2. Містить історичне оповідання про філософів чи філософські системи;

3. Аналітична робота є плагіатом.

Критерії оцінювання знань під час заліку

Оцінювання знань студента під час заліку здійснюється за 30-бальною шкалою, прийнятою ЧНУ ім. Петра Могили.

25-30 балів ставиться за умов, якщо студент дав ґрунтовні відповіді на всі питання, запропоновані у заліковому білеті. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані історичні ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість отриманих знань для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами. Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших історичних феноменів, співставлення різних наукових позицій, вміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

18-24 балів ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання залікового білету логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності висвітлених питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

11-17 балів виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання залікового білету або не відповів на одне з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалу курсу (знає лише певні теми.. Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальності проблеми для сьогоdnішнього дня. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання або відсутні.

До 10 балів виставляється студенту в разі, коли кожне з питань залікового білету розкрито поверхово, або не розкриті зовсім. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

За залік виставляється «відмінно» (якщо у підсумку за поточний, проміжний та підсумковий контроль студент набирає 90-100 балів., «добре» (якщо у підсумку студент набирає 75-89 балів., «задовільно» (якщо у підсумку студент набирає 60-74 балів., «незадовільно» (якщо у підсумку студент набирає менше 60 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи., практики	ПМК, залік, атестація
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	задовільно	не зараховано
35-59	FX	незадовільно	
1-34	F		

Розділ 6. Рекомендовані джерела інформації

6.1. Основні джерела

1. Філософія: Методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентів / Укл. О.В. Бороденко. – Миколаїв: Видавництво ЧНУ ім. П.Могили, 2020. – 62 с.
2. Алексеев П.В. Философия: учебник / П. В. Алексеев, А. В. Панин. – М.: Проспект, 2017. – 588 с.
3. Губерський Л.В. Основи філософії: Навчальний посібник / Леонід Васильович Губерський. – Харків: Фоліо, 2017.
4. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Основи філософії: Навч. посіб. – Х.: Право, 2016. – 352 с.
5. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Философия: Учеб. – Х.: Прапор, 2017. – 496 с.
6. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навч. посіб. 2-е вид., виправл. і доопр. – К.: Каравела, 2015. – 544 с.
7. Сучасний словник з суспільних наук / За ред. О.Г. Данильяна, М.І. Панова. – Х.: Прапор, 2016. – 432 с.
8. Скирбек К.Г., Гилье Н. История философии: Учеб. пособие / Под. ред. С.Б. Крымского: Пер. с англ. – М.: ВЛАДОС, 2010. – 800 с.
9. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки: підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.
10. Симоненко С.М. Практикум з дисципліни «Філософія» для студентів 1 курсу всіх форм навчання: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2017. – 196 с.
11. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2017. – 396 с.

6.2. Додаткові джерела

1. Андрущенко В.М. Соціальна філософія / В. М. Андрущенко, М.І. Михальченко. – К : Генеза, 2006. – 368 с.
2. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2012. – 568 с.
3. Базалук О.О. Філософія освіти / О.О. Базалук, Н.Ф. Юхименко. – К. : Кондор, 2010. – 164 с.
4. Бойченко І.В. Філософія історії : підручник / І. В. Бойченко. – К. : Т-во „Знання”, КОО, 2000. – 723 с.
5. Будко В.В. Философия науки : учебное пособие / В. В. Будко. – Харьков: Консул, 2005. – 268 с.
6. Воронкова В.Г. Філософія : навчальний посібник / В. Воронкова. – К. : ВД „Професіонал”, 2004. – 464 с.
7. Горохов В.Г. Основы философии техники и технических наук / В.Г. Горохов. – М. : Гардарики, 2007. – 336 с.
8. Горський В.С. Історія української філософії / В. С. Горський, К. В. Кислюк. – К. : Либідь, 2004. – 488 с.
9. Добронравова І. С. Філософія і методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2008. – 223 с.
10. Історія філософії : Підручник для вищої школи. – Х.: Прапор, 2003. – 768 с.
11. История и философия науки; под ред. А.С. Мамзина. – СПб. : Питер, 2008. – 304 с.
12. История и философия науки, под ред. Ю. Крянева, Л. Моториной. – М. : Альфа-М; Инфра-М, 2011. – 416 с.
13. Читанка з історії філософії: У 6-ти кн. / За ред. Г.І. Волинки. – Кн. 6. Зарубіжна

- філософія ХХ ст. – К.: Довіра, 2003. – 239 с.
14. Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : підручник / В.Г. Кремінь, В. В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.
 15. Катренко А. В. Системний аналіз об'єктів та процесів комп'ютеризації: навчальний посібник / А. В. Катренко. – Львів : Науковий світ, 2000. – 424 с.
 16. Лебедев С.А. Философия науки : [учеб. пос. для вузов] / С.А. Лебедев. – М. : Академический проект, 2006. – 736 с.
 17. Липкин А.И. Философия науки / А. И. Липкин. – М. : Эксмо, 2007. – 608 с.
 18. Мочалов И.И. Вернадский В.И.: Наука. Философия. Человек. Кн. I. Наука в исторических и социальных контекстах. / И.И. Мочалов, В. И. Оноприенко. – М.: ИНЕТ им. С. И. Вавилова РАН, 2008. – 408 с.
 19. Огородник І.В. Історія філософської думки в Україні./ І .В. Огородник, В .В. Огородник. – К: Вища школа, 1999. – 543 с.
 20. Социальная философия; учебник [под общ. ред. В.П. Андрущенко, Н.И. Горлача]. – Киев-Харьков : Изд. центр «Единорог», 2002. – 736 с.
 21. Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы / В.С. Степин. – М. : Гардарики, 2005. – 384 с.
 22. Цехмистро И.З. Холистическая философия науки / И.З. Цехмистро. – Сумы: ВТД „Університетська книга”, 2002. – 364 с.

6.3. Інформаційні ресурси

1. <http://litopys.org.ua>
2. www.info-library.com.ua
3. www.ji-magazine.lviv.ua
4. www.nbu.gov.ua
5. <http://readbookz.com>
6. www.culturalstudies.in.ua
7. <http://philosophy.kiev.ua>
8. www.univ.kiev.ua/ua/lib/
9. <http://www.filosof.com.ua/publik.htm>
10. <http://www.niss.gov.ua/resources.html>
11. <http://www.osvita.org.ua/>
12. <http://chtyvo.org.ua/category-5/books/>
13. <http://www.philosophy.ua/>
14. <http://www.psylib.kiev.ua/>
15. <http://www.socd.univ.kiev.ua/LIB/>
16. <http://dialogs.org.ua/ua/>
17. http://www.vuzlib.net/kult_1/_index.htm
18. <http://www.studentbooks.com.ua/>
19. http://kultura.ho.ua/bib_sofia_kf.htm
20. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php
21. <http://naub.org.ua>
22. <http://www.personal.in.ua/>
23. <http://ualibrarium.co.cc/>
24. http://www.viche.info/journal/NAUKOVA_BIBLIOTEKA/
25. http://vesna.org.ua/cgi-bin/a.pl?e_=ruth&l_=i&c_=res